

Adviesrapport
Toets nieuwe opleiding HBO bachelor
Tweedegraads Lerarenopleidingen
Nederlands en Natuurkunde
voltijd, deeltijd, dual

Saxion Next

Adviesrapport
Toets nieuwe opleiding HBO bachelor
Tweedegraads lerarenopleidingen
Nederlands en Natuurkunde
voltijd, deeltijd, duaal

Saxion Next

Hobéon® Certificering BV
Datum: februari 2007

Auditteam:

Drs. G.J. Stoltenborg
Drs. G.W.M.C. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
1.1.	Functie van het rapport	1
1.2.	Bereik van de beoordeling	1
1.3.	Aanpak	1
1.3.1.	Beoordelingsprocedure en werkwijze	1
1.3.2.	Beslisregels	3
1.3.3.	Auditteam	4
1.3.4.	Deelnemers visitatie	4
1.3.5.	Programma visitatie	4
1.3.6.	Enkele karakteristieken van de Tweedegraads lerarenopleiding van de Saxion Next	4
2.	BEVINDINGEN EN BEOORDELING	6
	Onderwerp 1: Doelstellingen Opleiding	6
	Facet 1.1. Domeinspecifieke Eisen	6
	Facet 1.2. Niveau Bachelor	9
	Facet 1.3. Oriëntatie HBO	11
	Onderwerp 2: Programma	13
	Facet 2.1. Eisen HBO	13
	Facet 2.2. Relatie tussen Doelstellingen en Inhoud Programma	15
	Facet 2.3. Samenhang Programma	17
	Facet 2.4. Studielast	19
	Facet 2.5. Instroom	20
	Facet 2.6. Duur	21
	Onderwerp 3: Inzet van Personeel	22
	Facet 3.1. Eisen HBO	22
	Facet 3.2. Kwantiteit Personeel	24
	Facet 3.3. Kwaliteit Personeel	25
	Onderwerp 4: Voorzieningen	27
	Facet 4.1. Materiële Voorzieningen	27
	Facet 4.2. Studiebegeleiding	28
	Onderwerp 5: Interne Kwaliteitszorg	29
	Facet 5.1. Evaluatie Resultaten	29
	Facet 5.2. Betrekken van Medewerkers, Studenten, Alumni en Beroepenveld	30
	Onderwerp 6: Conditie voor continuïteit	31
	Facet 6.1. Afstudeergarantie	31
	Facet 6.2. Investerings	
	Facet 6.3. Financiële voorzieningen	32
3.	SAMENVATTEND OORDEEL	34
3.1.	Oordeelschema HBO bachelor Tweedegraads lerarenopleiding	34
3.2.	Integraal oordeel/ advies aan NVAO	35

Bijlage I: Curricula Vitae auditoren en onafhankelijkheidsverklaringen auditoren.

Bijlage II: Programma visitatie 19 januari 2007

1. INLEIDING

1.1. Functie van het rapport

Het onderhavige rapport bevat het advies aan de NVAO dat door Hobéon Certificering als Visiterende en Beoordelende Instantie is opgesteld ten behoeve van de 'Toets nieuwe opleiding' van de in paragraaf 1.2 genoemde HBO bachelor opleidingen.

1.2. Bereik van de beoordeling

Het onderhavige rapport heeft betrekking op een Toets Nieuwe Opleiding ten behoeve van Tweedegraads lerarenopleidingen Nederlands en Natuurkunde welke worden uitgevoerd in voltijd, deeltijd en dual door Saxion Next (voorheen: Hogeschool Hanzesteden).

In 2005 heeft Hobéon Certificering veertien lerarenopleidingen beoordeeld van de toenmalige Hogeschool Hanzesteden. Het betrof drie opleidingen binnen het cluster alfa, vier opleidingen binnen het cluster bèta en zeven opleidingen binnen het cluster gamma. Deze veertien opleidingen zijn in augustus 2006 door de NVAO geaccrediteerd.

Het onderhavige rapport heeft betrekking op twee nieuwe opleidingen die deel uit maken van clusters van opleidingen welke reeds eerder beoordeeld en door de NVAO geaccrediteerd zijn. Er is daarom in overleg met de NVAO gekozen voor een beperkte tweede audit (zie ook dagindeling van deze audit op 19 januari 2007). Bij de beoordeling van een aantal facetten zal in deze rapportage volstaan worden met een verwijzing naar de rapportage uit december 2005 welke de basis vormde voor de accreditatie van de eerder genoemde veertien lerarenopleidingen. Het betreft hier de volgende facetten (conform de e-mail van 8 november 2006 van de NVAO aan Hobéon Certificering): 2.4 (studielast), 2.5 (instroom), 2.6 (duur), 4.1 (materiële voorzieningen), 4.2 (studiebegeleiding), 5.1 (systematische aanpak), 5.2 (betrokkenheid studenten, etc). In de voorliggende rapportage is wat deze facetten betreft volstaan met een enkele zin waarin wij verwijzen naar het eerste rapport. Conform genoemde e-mail heeft Hobéon Certificering in de tweede audit de overige facetten uit het NVAO kader wel beoordeeld en in deze rapportage beschreven.

1.3. Aanpak

1.3.1. Beoordelingsprocedure en werkwijze

Bij de beoordeling van de opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde kader voor de Toets nieuwe opleidingen. Hierin staan de onderwerpen en facetten vermeld waarop een VBI zich bij de beoordeling van een opleiding moet richten. Voorts zijn daarin de criteria opgenomen aan de hand waarvan een VBI moet bepalen of de basiskwaliteit van de opleiding als voldoende kan worden beoordeeld. Met betrekking tot het specifieke referentiekader van de betreffende opleidingsvarianten geldt het volgende:

- De Tweedegraads Lerarenopleidingen hebben zich voor wat betreft beroepsprofiel, opleidingscompetenties en doelstelling tenminste gebaseerd op het landelijk beroepsprofiel en de opleidingscompetenties (zie onder facet 1.1.: "Domeinspecifieke Eisen").
- Het auditteam heeft dit opleidings specifieke referentiekader beoordeeld en vastgesteld dat het in voldoende mate gespecificeerd is en passend is voor een Tweedegraads lerarenopleidingen op HBO-niveau. Het auditteam heeft dit kader in zijn beoordeling betrokken. Zie voorts onder facet 1.1.

De beoordelingsprocedure van Hobéon Certificering kent twee hoofdmomenten:

Documentanalyse

Het gaat hier om een analyse en beoordeling van (i) de door de Tweedegraads Lerarenopleidingen aangeleverde documentatie met betrekking tot de voltijd-, deeltijd- en duale varianten, (ii) de in het kader van de interne sturingscyclus opgeleverde documenten en (iii) de onderliggende notities die o.a. betrekking had op: het opleidingsconcept en de vakinhoudelijke component van de beide opleidingen.

Op basis van de door de opleiding geleverde oude en nieuwe, additionele documentatie heeft het tweede auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire - en secundaire processen van de Tweedegraads lerarenopleidingen Nederlands en Natuurkunde. Het auditteam heeft dit beeld getoetst aan zaken als: ambitieniveau, toekomstgerichtheid, innovatief vermogen, kwaliteitsbewaking via interne en externe evaluatie, arbeidsmarktrelevantie, resultaatgerichtheid, continuïteit.

Audit

De tweede audit was gericht op een actieve 'controle' door middel van een visitatie¹, uitgevoerd door een auditteam dat bestond uit twee personen: één lead auditor en één auditor 'onderwijs'. Laatstgenoemde auditor had tevens de functie van secretaris. Ter completering merken wij hier op dat het eerste auditteam, dat een audit uitvoerde op 7 en 12 oktober 2005, bestond uit één lead auditor (de heer W.L.M. Blomen), de heren Hermans, De Vries en Westhoff (werkvelddeskundigen), mevrouw Ter Wee en de heer Jellema (onderwijsdeskundigen), mevrouw Van Haastregt (studentlid) en de heren Visscher en Broers (secretaris).

Onder 'controle' moet hier worden verstaan, dat beide auditteams op verschillende niveaus binnen de opleiding hebben getoetst (i) of de in de documentatie beschreven beleidsvoornemens en de daaraan gerelateerde uitvoeringsprocessen zijn geïmplementeerd en (ii) of de overige in de documentatie vervatte informatie verifieerbaar is.

Deze verificatie door beide auditteams geschiedde enerzijds door, zoals hierboven reeds is aangegeven, hetzelfde onderwerp meerdere malen en met verschillende geledingen te bespreken en anderzijds aan de hand van additionele (vooraf en tijdens de visitatie verstrekte) documentatie.

Het auditteam heeft tijdens en/of voorafgaand inzage gehad in documentatie op de volgende terreinen:

- overzicht van de samenstelling van de gremia uit het werkveld waarmee de opleiding overleg voert;
- vakinhoudelijke eindtermen;
- cv's docenten;
- verbeterplan aangaande vakdidactiek;
- handleiding portfolio;
- competentiekaarten;
- landelijk expertisecentrum;
- activiteitenplan samenwerkingsverbanden lerarenopleidingen 2006-2008.

Aldus had het auditteam voldoende instrumenten om zich op gedetailleerd niveau op de hoogte te stellen van inhoud, opzet, uitvoering en resultaten van het opleidingsprogramma van beide Tweedegraads lerarenopleidingen en van de daarmee samenhangende personele, organisatorische en materiële voorzieningen.

---

¹ Visitatie heeft op 19 januari 2007 plaatsgevonden.

Het auditteam heeft op deze wijze de in het NVAO-Accreditatiekader vermelde facetten beoordeeld, op basis waarvan een samenvattend oordeel per onderwerp werd gegeven. Een en ander werd vastgelegd in een conceptrapport dat aan de opleiding werd voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Het voorliggende rapport is de weergave van het oordeel van het auditteam met daarbij de gronden waarop dat oordeel is gebaseerd.

1.3.2. Beslisregels

Met als uitgangspunt de *Beslisregels Accreditatie* zoals vastgelegd in het NVAO-Accreditatiekader² heeft Hobéon Certificering de volgende beslisregels toegepast.

- A. De scores op de per onderwerp gerubriceerde facetten leiden tot een score op het betreffende onderwerp en wel volgens de regels onder C.
- B. Binnen de beoordeling van een facet is er ruimte voor een eigen afweging van het auditteam:
  - uitvoering/praktijk weegt zwaarder dan beleid/theorie; (beter een goed functionerende regeling die slecht is opgeschreven dan omgekeerd);
  - primaire processen wegen zwaarder dan secundaire.
- C. Van facetten naar onderwerp. Hier geldt het volgende:
  - een onderwerp krijgt de score 'voldoende' indien alle facetten tenminste 'voldoende' hebben gescoord of indien één facet 'onvoldoende' en de overige tenminste 'voldoende' hebben gescoord, mits er een acceptabel verbeterplan beschikbaar is voor het facet met de score 'onvoldoende';
  - een onderwerp krijgt de score 'onvoldoende' indien één facet 'onvoldoende' heeft gescoord en er geen acceptabel verbeterplan voor dit facet beschikbaar is;
  - een onderwerp krijgt de score 'onvoldoende' indien meer dan één facet 'onvoldoende' heeft gescoord, ongeacht of er voor die facetten acceptabele verbeterplannen zijn.
- D. Indien voor een onderwerp een hogere score dan 'voldoende' gerechtvaardigd is, dan wordt dat met inachtneming van de regels onder E, als 'extra aantekening' vermeld.
- E. Met betrekking tot de 'extra aantekening' geldt het volgende:
  - een onderwerp krijgt de extra aantekening 'goed' indien alle facetten van dat onderwerp 'goed' hebben gescoord of indien één facet 'voldoende' en de overige facetten 'goed' of 'excellent' hebben gescoord;³
  - een onderwerp krijgt de extra aantekening 'excellent' als alle facetten van dat onderwerp 'excellent' hebben gescoord of indien één facet 'goed' en de overige facetten 'excellent' hebben gescoord;
  - een onderwerp krijgt geen extra aantekening indien één van de facetten van dat onderwerp 'onvoldoende' heeft gescoord.

---

² Volgens de *NVAO-Beslisregels Accreditatie* kan een Onderwerp uitsluitend 'onvoldoende' of 'voldoende' scores; een Facet kan volgens diezelfde regels 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores.

³ In het NVAO-Accreditatiekader worden bij Onderwerp 2 ("Programma") acht Facetten onderscheiden. Eén van die Facetten (Facet 2.6.) betreft de duur van de opleiding. Het daarbij behorende criterium (240 ECTS) is evenwel geen (kwaliteits)criterium, maar een forme vereiste waaraan het programma van een opleiding a priori moet voldoen, wil die opleiding überhaupt in aanmerking kunnen komen voor een HBO Bachelor accreditatieonderzoek. 'Duur' is dus van een andere orde dan -bijvoorbeeld- 'Rendement' of 'Kwaliteit Personeel'. Bij de beslissing of het Onderwerp "Programma" een extra aantekening 'goed' dan wel 'excellent' verdient, wordt het Facet 'Duur' dan ook buiten beschouwing gelaten.

1.3.3. Auditteam

Het tweede auditteam was als volgt samengesteld:

leadauditor:

Drs. G.J. Stoltenborg

Onderwijsdeskundige/ secretaris:

Drs. G.W.M.C. Broers

Bij het samenstellen van het auditteam heeft Hobéon Certificering er zorg voor gedragen, dat de voor de aanvullende beoordeling van de beide opleidingen noodzakelijke expertise aanwezig was tijdens de audit.

De audit heeft plaatsgevonden onder leiding van de heer G.J. Stoltenborg. Hij is senior adviseur bij Hobéon Certificering en is inmiddels een groot aantal jaren werkzaam binnen het hoger onderwijs waardoor hij beschikt over kennis van en inzicht in zowel onderwijsprocessen als onderwijsproducten. De afgelopen twee jaar heeft hij als (*lead*)auditor deelgenomen aan verschillende audits t.b.v. accreditatie bij zowel aangewezen als bekostigde instellingen.

De heer G.W.M.C. Broers is werkzaam bij Hobéon Certificering en heeft de functie van secretaris inmiddels bij verschillende accreditatietrajecten vervuld. Daarnaast is hij als onderwijskundig adviseur werkzaam binnen Hobéon en als zodanig betrokken geweest bij de ontwikkeling van verschillende onderwijstrajecten binnen het hoger onderwijs waarbij de relatie onderwijs en arbeidsmarkt centraal stond.

Voor de curricula vitae verwijzen wij naar bijlage I.

1.3.4. Deelnemers visitatie

Het tweede auditteam heeft tijdens de visitatie gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers vanuit de verschillende geledingen van de beide opleidingen: management/staf en docenten.

Voor een volledig overzicht van de deelnemers aan de visitatie: zie Bijlage II.

1.3.5. Programma visitatie

Zie Bijlage II.

1.3.6. Enkele karakteristieken van de Tweedegraads lerarenopleidingen van de Saxion Next

In augustus 2000 is de Interim wet 'Zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs' van kracht geworden. Daarmee is de mogelijkheid geschapen om leraar te worden zonder dat de reguliere lerarenopleiding moet worden gevolgd. Een grote groep studenten in de Tweedegraads lerarenopleidingen van de Saxion Next is zij-instromer. De voorwaarde is dat de potentiële zij-instromer in het beroep beschikt over een getuigschrift hoger onderwijs dat voldoende betekenis heeft in relatie tot de onderwijsactiviteit waarvoor wordt ingestroomd. Verder moet de kandidaat over relevante maatschappelijke of beroepservaring beschikken. Wordt aan deze voorwaarden voldaan, dan vindt een assessment plaats waarin wordt vastgesteld of de kandidaat over voldoende competenties beschikt om direct in het beroep te kunnen starten. Aan het einde van het geschiktheidsonderzoek wordt een advies voor verdere scholing en begeleiding voor een periode van maximaal twee jaar uitgebracht.

Uit de door de onderwijsinstelling ter beschikking gestelde documentatie blijkt het volgende: de Tweedegraads lerarenopleidingen worden namens Saxion Next verzorgd door de Academie voor Pedagogiek en Onderwijs (hierna: APO) van Saxion Hogescholen. Deze academie kent één opleiding met een eigen CROHO-registratie namelijk de lerarenopleiding voor leraar basisonderwijs (PABO). Saxion Next draagt zorg voor inschrijving, uitschrijving, diplomering, licentiebeheer, examencommissie en houdt toezicht op de inhoudelijke gang van zaken; het laatste ook ter wille van de kwaliteitsborging. De APO verzorgt het ontwerp en de uitvoering van de opleiding en het kwaliteitsmanagement.

Saxion Next beschikt over een bestuur, een directeur, een opleidingsmanager per opleiding, een gezamenlijk bedrijfsbureau en een onderwijskundig medewerker. Men biedt thans reeds Tweedegraads lerarenopleidingen aan binnen de disciplines: wiskunde, economie, techniek, maatschappijleer, biologie, scheikunde, Engels, Duits, Frans, beeldende kunst, geschiedenis, aardrijkskunde, verzorging /gezondheidskunde, verzorging/huishoudkunde.

De Tweedegraads lerarenopleidingen zijn gestart in het schooljaar 2000-2001 en destijds ontwikkeld voor Saxion-studenten die als onderdeel van hun bacheloropleiding een groot deel van een tweede beroepskwalificatie konden behalen.

Een aantal ontwikkelingen hebben consequenties gehad voor de Tweedegraads lerarenopleidingen van Saxion Next:

- de doelgroep is ingrijpend veranderd. Steeds meer studenten melden zich in de loop van het schooljaar aan als zij-instromer in het beroep of in de opleiding. Dit vraagt om meer vraaggericht, flexibel en competentiegericht opleiden;
- de contouren waaraan Tweedegraads lerarenopleidingen, zoals deze door Saxion Next aangeboden lerarenopleidingen, dienen te voldoen worden steeds duidelijker. Ook elders zijn initiatieven genomen voor 'kopopleidingen' en de overheid legitimeert hiermee de gehanteerde constructie: sterker nog, zij staat zeer welwillend tegenover deze ontwikkeling en bekostigt dit traject in een aantal pilots;
- gelet op de toenemende behoefte aan docenten binnen het middelbaar onderwijs zijn afgestudeerden van een Tweedegraads lerarenopleiding zeer welkom op de arbeidsmarkt. Tijdens de audit op 19 januari 2007 is gebleken dat de belangstelling voor dit type opleidingen groot is: twee keer 60 studenten op open dagen waarvan vervolgens met meer dan 50 potentiële studenten intakegesprekken zijn gevoerd;
- vanaf het studiejaar 2003-2004 is Saxion Hogeschool verantwoordelijk voor de uitvoering en de organisatie van de lerarenopleiding. De behoefte en de noodzaak ontstond om de lerarenopleidingen meer in te bedden in de hogeschool en de inhoud van de opleiding te verantwoorden vanuit een beroepsbeeld en een meer uitgewerkte opleidingsvisie.

Tevens moet opgemerkt worden dat de opleiding, na de eerdere accreditatie van de veertien Tweedegraads lerarenopleidingen het onderdeel vakdidactiek sterker in de opleiding verankerd heeft. Zo is er sprake van personele versterking op dit terrein van het docententeam en is het portfolio aangepast: de competenties opgesteld door de Stichting Beroepskwaliteit Leraren staan centraal en vakdidactiek krijgt hierbinnen een belangrijke plaats. Tevens is vakdidactiek een vast thema tijdens het eindgesprek.

Uit het beroeps- en opleidingsprofiel blijkt dat er in toenemende mate sprake is van vraagsturing, variëteit, flexibilisering, beroepsgerichtheid en functiedifferentiatie binnen het vakgebied. Daarnaast is er in de opleiding steeds meer sprake van aandacht voor het begeleiden van leerprocessen, competentiegericht leren en specifieke aandacht voor zorgproblematiek en veiligheid (dit laatste mede gelet op het feit dat afgestudeerden van de Tweedegraads lerarenopleidingen vaak terechtkomen op het vmbo).

De opleiding maakt, zo blijkt uit door het tweede auditteam bestudeerde documentatie, deel uit van het Landelijk Expertisecentrum Bèta-Techniek en het Regionaal Samenwerkingsverband Twente School of Education. Als aanleiding voor het Expertisecentrum noemt de opleiding de ontwikkelingen rond de bètavakken en techniek die van invloed zijn op de inhoud en didactiek. Specifiek wijst de opleiding er op dat men door deelname aan het centrum een verdere vakdidactische stimulans kan realiseren ten behoeve van het cluster Bèta. De Twente School of Education werkt aan een uitgebreide digitale leeromgeving waarvan zg. *community of learners* rond de clusters alfa, bèta en gamma van de Tweedegraads lerarenopleidingen een belangrijk onderdeel van uitmaken. Binnen de *communities*, welke worden aangestuurd door een vakdidacticus, staan kennisdelen en kennisontwikkeling centraal.

2. BEVINDINGEN EN BEOORDELING

Onderwerp 1: Doelstellingen Opleiding

Dit onderwerp kent drie facetten: 1. domeinspecifieke eisen; 2. niveau bachelor; 3. oriëntatie HBO.

Facet 1.1. Domeinspecifieke Eisen

Criterion

Het facet 'Domeinspecifieke Eisen' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Sluiten de eindkwalificaties van de opleiding aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk)?**

Bevindingen

De Tweedegraads lerarenopleiding van Saxion Next hanteert de set eindkwalificaties (of zoals deze in de documentatie genoemd worden: 'vakinhoudelijke eindtermen') voor de opleidingen Nederlands en Natuurkunde. Deze zijn per 1 augustus 2006 opgenomen als bekwaamheidseisen in de Wet Beroepen in het Onderwijs. De Tweedegraads lerarenopleidingen van Saxion Next hebben deze eindkwalificaties tot zich genomen en een eigen accent aangebracht hetgeen beschreven is in het opleidingsconcept van de opleiding.

De kern van het eigen accent van de opleiding betreft, zo blijkt uit de documentatie:

- het centraal stellen van de persoon als leraar als fundament van het beroep;
- het gebruik van het begrip situatie in relatie tot de competenties;
- de ontwikkellijn in relatie tot de zich ontwikkelende leraar;
- het reflecterend vermogen van de zich ontwikkelende leraar.

De basis van de opleiding wordt gevormd door het beroepsbeeld, de Saxion onderwijsvisie en het opleidingsprofiel. Dit beroepsprofiel is gebaseerd op het landelijk vastgestelde beroepsprofiel én de eindkwalificaties waarover de afgestudeerde van de Tweedegraads lerarenopleiding dient te beschikken. Uit de documentatie blijkt dat de Tweedegraads lerarenopleidingen Nederlands en Natuurkunde uitgaan van voldoende helder beschreven eindkwalificaties. Uit de documentatie blijkt dat de kwalificaties voor de drie varianten waarin de opleiding wordt aangeboden richtinggevend zijn. Het betreft de volgende competenties:

1. Interpersoonlijk competent

Een leraar die interpersoonlijk competent is, geeft op een goede manier leiding. De leraar schept een vriendelijke en coöperatieve sfeer en brengt een open communicatie tot stand. De leraar bevordert de zelfstandigheid van de leerlingen en zoekt in zijn interactie met leerlingen balans tussen bijvoorbeeld leiden en begeleiden, sturen en volgen.

2. Pedagogisch competent

Een leraar die pedagogisch competent is, biedt de leerlingen in een veilige leer- en werkomgeving houvast en structuur bij de keuzes die zij moeten maken en hij bevordert dat zij zich verder kunnen ontwikkelen. Kernbegrippen hierbij zijn, zo blijkt tijdens de audit: allochtone leerlingen, intercultureel onderwijs, leerlingkenmerken/leerlinggedrag en de ouders.

3. Vakinhoudelijk en didactisch competent

Een leraar die vak- of beroepsinhoudelijk en didactisch competent is, creëert een krachtige leeromgeving, onder andere door het leren in verband te brengen met realistische en voor leerlingen relevante toepassingen van kennis in beroep en maatschappij.

4. Organisatorisch competent

De leraar die organisatorisch competent is, zorgt ervoor dat de leerlingen een ordelijke en taakgerichte omgeving aantreffen.

5. Competent in het samenwerken met collega's

Een leraar die competent is in het samenwerken met zijn collega's, levert zijn bijdrage aan een goed pedagogisch en didactisch klimaat op zijn school, aan goede onderlinge samenwerking en aan een goede schoolorganisatie.

6. Competent in het samenwerken met de omgeving

Een leraar die competent is in het samenwerken met de omgeving zorgt voor een goede communicatie en afstemming met ouders of verzorgers van de leerlingen. Hij maakt doeltreffend gebruik van zijn professionele netwerk als het gaat om de opleiding van de leerling of de zorg voor de leerling.

7. Competent in reflectie en ontwikkeling

Een leraar die competent is in reflectie en ontwikkeling, denkt regelmatig na over zijn beroepsopvattingen en zijn professionele bekwaamheid. Zo'n leraar streeft ernaar zijn beroepsuitoefening bij de tijd te houden en te verbeteren.

De opleiding beschouwt de docent als pedagoog, didacticus en teamlid. De rol van de leraar als pedagoog is die van opvoeder en begeleider van leerlingen met soms specifieke gedragskenmerken die bijsturing behoeven. Het auditteam vindt het van belang, mede gelet op de doelgroep waar de docenten les aan zullen geven (met name het vmbo), dat in de opleiding aan dit aspect voldoende aandacht wordt besteed. Zo blijkt uit de documentatie en tijdens de audit, dat er een aparte module is op het terrein van leerproblematiek waar bijvoorbeeld wordt ingegaan op de pedagogisch-didactische component van ordeproblematiek, de wijze waarop aansluiting moet worden gezocht bij de 'leefwereld' van de leerling en het leggen van contacten met de omgeving van de leerling, bijvoorbeeld met de ouders.

De rol van de leraar als (vak)didacticus betreft het doordenken van het onderwijsleerproces, de introductie en verduidelijking van leerstof en de organisatie van de onderwijsleerprocessen. Omdat de opleiding zelf naar het oordeel van het eerste auditteam (zie VBI-rapport uit december 2005) weinig of geen aandacht besteedde aan de specifieke vakdidactiek, heeft de opleiding een uitgebreid verbeterplan opgesteld dat het eerste auditteam na bestudering beoordeelt als adequaat. Uit dit verbeterplan blijkt dat de opleiding een competentieset hanteert voor vakdidactische ontwikkeling die gebaseerd is op extern gevalideerde en landelijk vastgestelde bekwaamheidseisen.

De opleiding stuurt de vakdidactische ontwikkeling actief aan. Vakdidactische en algemene, vakoverstijgende didactische ontwikkeling verlopen in samenhang. De opleiding geeft in het verbeterplan aan dat deze vakdidactische ontwikkeling altijd een kennis-, attitude en vaardigheidsaspect kent, hetgeen als inherent wordt beschouwd aan competentieontwikkeling. Deze vakdidactische competenties worden beoordeeld door verschillende assessoren in gevarieerde situaties. Zij vormen een integraal en substantieel onderdeel van het portfolio van de student.

Het auditteam beschouwt het als adequaat dat de opleiding, zoals deze in het verbeterplan aangeeft, de vakdidactische ontwikkeling actief aanstuurt waarbij de transfer vanuit de algemene didactiek naar de vakdidactiek 'niet toevallig' is. De vakdidactische- en de algemeen didactische competenties liggen in elkaars verlengde. In een bijlage bij het verbeterplan heeft de opleiding dit uitgewerkt onder 'bekwaamheidseisen'. Bij het opstellen van de competenties door Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) is de beroepsgroep nauw betrokken geweest. Het opstellen van deze competenties is via een instellingsoverstijgend samenwerkingsverband geïnitieerd en vastgelegd in een landelijk geldend beroeps- en opleidingsprofiel en in de wet Beroepen In het Onderwijs (BIO). Vervolgens zijn de competenties door de opleiding, in overleg met de beroepenveldcommissie van de opleiding verder ingekleurd en geaccentueerd. Dit gebeurt bijvoorbeeld door clustering van competenties naar beroepsrollen en het formuleren van beroepstaken en beroepsproducten.

Het auditteam heeft de samenstelling van de Raad van Advies en de Beroepenveldcommissie van de Tweedegraads lerarenopleidingen bestudeerd en geconstateerd dat hierin een voldoende brede vertegenwoordiging van het onderwijs zitting heeft waaronder een lid van de centrale directie, algemeen en plaatsvervangende directeuren van onderwijsorganisaties, managers, een conrector, een adjunct-directeur, een teamleider uit het vmbo, een lid van de centrale directie van een onderwijsinstelling en een docent. Het auditteam vindt de samenstelling van de Raad van Advies en de Beroepenveldcommissie een adequate afspiegeling van representanten uit het beroepenveld waar de afgestudeerde terecht komt.

De algemene eindtermen geven in grote lijnen een beeld van de kennis en vaardigheden die een startende docent zich eigen gemaakt moet hebben. Deze specifieke eindtermen zijn een verbijzondering van de algemene eindtermen.

De Tweedegraads lerarenopleiding heeft per vakgebied de vakinhoudelijke eindtermen geformuleerd per fase van de opleiding in de documenten 'Vakinhoudelijke eindtermen: Scheikunde en Natuurkunde' en 'Vakinhoudelijke eindtermen: Nederlands'. Dit is op inzichtelijke wijze gebeurd, zo constateert het auditteam. Zo zijn de vakinhoudelijke eindtermen voor Nederlands onderverdeeld in de domeinen lezen, schrijfvaardigheden, mondelinge vaardigheden, argumenteren, fictie en taalbeschouwing. Vervolgens zijn per domein de eindtermen geformuleerd. Ook voor de Tweedegraads lerarenopleiding Natuurkunde is een indeling in domeinen gehanteerd welke vervolgens zijn uitgewerkt in eindtermen.

Voor zowel de voltijd-, deeltijd- als duale variant hanteert de opleiding een identieke set competenties.

Oordeel: voldoende

Het auditteam kwalificeert dit facet voor de drie varianten van de Tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Natuurkunde, voltijd, deeltijd en duaal, als voldoende. En wel op grond van de volgende observaties:

- de Stichting Beroepskwaliteit Leraren heeft in samenspraak met de beroepsgroep een competentieprofiel opgesteld met een daarbij behorende set competenties specifiek gericht op de vakgebieden Nederlands en Natuurkunde;
- uit de documentatie en tijdens de gesprekken is gebleken dat de opleiding deze set competenties hanteert, aangevuld met specifieke en voor ieder vak onderscheiden eindtermen geformuleerd in nauw overleg met de Beroepenveldcommissie.

Facet 1.2. Niveau Bachelor

Criterium

Het facet 'Niveau Bachelor' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Sluiten de eindkwalificaties van de opleiding aan bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een Bachelor?**

Bevindingen

In het door het auditteam bestudeerde Opleidingconcept van de Tweedegraads lerarenopleidingen is onder het 'Niveau van de opleiding', uitvoerig beschreven in welke mate de SBL-competenties (Stichting Beroepskwaliteit Leraren dekkend zijn voor de Dublin Descriptoren en de algemene hbo-competenties en op welke wijze deze vervolgens in het curriculum aan bod komen. In een apart schema heeft de opleiding de wijze waarop de eindkwalificaties van de opleiding aansluiten bij de Dublin Descriptoren uitgewerkt. Vervolgens geeft de opleiding hierop een toelichting.

Kwalificaties bachelor		SBL Competenties
Dublin descriptoren	Generieke HBO-kern-kwalificaties	Opleidingscompetenties
1. Kennis en inzicht	Brede professionalisering	Vakinhoudelijk & didactisch competent
	Multidisciplinaire integratie	Competent in samenwerking met de omgeving Competent in reflectie en ontwikkeling
2. Toepassen kennis en inzicht	Probleemgericht werken	Interpersoonlijk competent
	(wetenschappelijke) toepassing	Pedagogisch competent
	Creativiteit en complexiteit in handelen	Vakinhoudelijk & didactisch competent Organisatorisch competent Competent in samenwerking met de omgeving
3. Oordeelsvorming	Methodisch en reflectief denken en handelen	Competent in samenwerking met collega's Vakinhoudelijk & didactisch competent (zie 1.1)
	Besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid	Competent in samenwerking met de omgeving Competent in samenwerking met de omgeving
4. Communicatie	Sociaal communicatieve bekwaamheid	Interpersoonlijk competent Pedagogisch competent
	Basiskwalificering voor managementfuncties	Competent in samenwerking met collega's Competent in samenwerking met de omgeving
5. Leervaardigheden	Transfer en brede inzetbaarheid	Vakinhoudelijk & didactisch competent
	Brede professionalisering	Competent in samenwerking met collega's Competent in samenwerking met de omgeving Competent in reflectie en ontwikkeling

Het auditteam heeft de eindkwalificaties van beide Tweedegraads lerarenopleidingen bestudeerd en is hierbij nagegaan in welke mate deze dekkend zijn voor de Dublin Descriptoren. Ter adstructie geven wij de vakinhoudelijke eindtermen voor de Tweedegraads lerarenopleiding Nederlands gerelateerd aan de Dublin Descriptoren 'Kennis en inzicht' en 'Toepassen kennis en inzicht':

'Kennis en inzicht':

- De afgestudeerde student kan een beschrijving geven van de relevante theorieën op het terrein van schrijfproces en ten aanzien van (verschillen in) schrijfvaardigheid.

- De afgestudeerde student heeft kennis van en inzicht in het Nederlandse spellingsysteem in relatie tot de spellingsystemen van andere talen en hij kan de spellingregels van het Nederlands correct toepassen.
- De afgestudeerde student kent de fonetische, fonologische, morfologische, syntactische en semantische regels van het Nederlands voor zover relevant voor de onderwijs op het terrein van Nederlands als moedertaal en Nederlands als tweede taal.

‘Toepassen kennis en inzicht’:

- De afgestudeerde student heeft inzicht in het veranderde schrijfproces als gevolg van het gebruik van ICT.
- De afgestudeerde student kan een betoog op adequate wijze structureren, presenteren en beoordelen.
- De afgestudeerde student is in staat teksten, behorend tot verschillende genres, culturen en tijdvakken te benoemen, te analyseren en te interpreteren.

Het bovenstaande geldt zowel voor de voltijd-, deeltijd- en duale variant omdat voor deze drie onderwijsvarianten identieke opleidingskwalificaties gelden die aansluiting bieden op de internationaal geaccepteerde beschrijving van het Bachelorniveau, i.c. de algemene hbo-competenties.

Oordeel: voldoende

Het auditteam kwalificeert dit facet voor de voltijd-, deeltijd- en duale variant van de Tweedegraads lerarenopleidingen als voldoende en wel op grond van de volgende observaties:

- de eindkwalificaties van de Tweedegraads lerarenopleidingen bevatten de noodzakelijke elementen waar de Dublin Descriptoren betrekking op hebben en wel met een bereik en diepgang die overeenkomen met het niveau waar deze Descriptoren naar verwijzen;
- de opleidingen hebben de Dublin Descriptoren als referentiepunt gehanteerd waardoor alle opleidingskwalificaties herleidbaar zijn tot de internationaal geaccepteerde bachelorkwalificaties van een hbo-opleiding.

Facet 1.3. Oriëntatie HBO

Criteria

Het facet 'Oriëntatie HBO' is beoordeeld aan de hand van de volgende NVAO-criteria:

- **Zijn de eindkwalificaties van de opleiding mede ontleend aan de door (of in samenspraak met) het relevante beroepenveld opgestelde beroepsprofielen en/of beroepscompetenties?**
- **Sluiten de eindkwalificaties van de opleiding aan bij het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar in een specifiek beroep of samenhangend spectrum van beroepen waarvoor de betreffende opleiding vereist of dienstig is?**

Bevindingen

In de notitie van de opleiding waarin het concept van de Tweedegraads lerarenopleidingen is uitgewerkt, is in het hoofdstuk "Beroepsbeeld" beschreven op welke wijze de visie op het beroep in de afgelopen jaren veranderd is en zich vervolgens verder ontwikkeld heeft. Hier stelt de opleiding: 'De begeleidende taak van de leraar in aansluiting op de kwaliteiten van de leerlingen, doet voor de verschillende leerlingpopulaties in het onderwijs een uiteenlopend beroep op de pedagogische, didactische en vakinhoudelijke competenties van leraren'. Ook hiervoor geldt dat, mede gelet op de groep leerlingen waar docenten na hun opleiding les aan moeten geven (met name het vmbo), het auditteam dit uitgangspunt adequaat vindt: de nadruk leggen op een breed scala aan zowel pedagogische- en didactische competenties is tegenwoordig noodzaak, waarbij de kenniscomponent duidelijk herkenbaar aanwezig blijft.

Saxion Next heeft zitting gehad in de 'Vernieuwingscommissie voor Pabo/Tweede graads lerarenopleiding' met als opdracht: ontwerpen van een competentiegericht curriculum, het voorbereiden en uitvoeren van scholingsdagen voor docentenopleiders met als thema's: beroepsprofiel, competentiegericht opleiden, het ontwikkelen van beroepstaken. Vervolgens heeft de opleiding in het concept van de Tweedegraads lerarenopleidingen beschreven wat deze ontwikkelingen betekenen voor de praktijk van het lesgeven en de kwalificaties van de docent. Ook is hier beschreven wat de eigen specifieke opleidingsvisie is en welke opleidingsvisie hierbij past. In het opleidingsconcept van de opleiding is uitgebreid beschreven op welke wijze de doelstellingen gerelateerd zijn aan de beroepsprofielen en beroepskwalificaties.

De Tweedegraads lerarenopleidingen hebben een duidelijke eigen 'inkleuring' geformuleerd (zie 1.1) op het beroep waarvoor wordt opgeleid, zo blijkt uit documenten. Deze visie komt tot uiting in de opleidingskwalificaties van de opleidingen, beschreven in het opleidingsconcept en in het visiedocument.

Kennisontwikkeling van zowel de voltijd-, deeltijd- als duale studenten vindt plaats met, zo blijkt uit de documentatie en is tijdens de audit gebleken, een duidelijke interactie met het werkveld (zie ook facet 2.1). Voorbeelden hiervan zijn de bijeenkomsten van de beroepenveldcommissie met vertegenwoordigers van de opleiding en de input aan de opleiding vanuit het werkveld via stagelopende studenten. Uit de gesprekken van het auditteam met het management van de opleiding blijkt dat er wordt ingespeeld op veranderingen binnen het beroepenveld. Waar nodig worden de competenties en het curriculum aangepast.

De Tweedegraads lerarenopleidingen houden duidelijk een vinger aan de pols wat betreft ontwikkelingen binnen het werkveld en is zich in voldoende mate bewust van haar verantwoordelijkheid inzake de band met het werkveld, zo blijkt uit de documentatie en is het auditteam gebleken tijdens de audit.

De Beroepenveldcommissie van de opleiding geeft aan dat de opleidingskwalificaties en het hiervan afgeleide curriculum voldoen aan de eisen die het beroepenveld stelt aan afgestudeerde Tweedegraads docenten. Ook heeft de opleiding nauwe contacten met het beroepenveld via de Beroepenveldcommissie, de Raad van Advies en via onderwijsinstellingen waar studenten stage lopen.

Er is hier sprake van een *loop* waarbij kennis vanuit de praktijk in de opleiding gebracht wordt en omgekeerd, de opleiding kennis levert aan de praktijk.

Op landelijk niveau hebben de lerarenopleidingen, waaronder Saxion Next, afgesproken zowel de eindkwalificaties als het curriculum verder te verkennen en te onderbouwen en ervaringen hieromtrent uit te wisselen. Zo is er sprake van een Landelijk Expertisecentrum Bèta-Techniek waar verschillende organisaties waaronder de Universiteit Utrecht, de Universiteit Twente, SLO en de Academie voor Pedagogiek en Onderwijs van Saxion deel van uitmaken en hun expertise gebundeld hebben om lerarenopleidingen op het terrein van de bèta wetenschappen verder te professionaliseren. Saxion Next wil door deelname aan dit Expertisecentrum een vakdidactische stimulans bieden aan haar cluster Bèta. Daarnaast neemt Saxion Next deel aan het Regionale Samenwerkingsverband Twente School of Education. Doel is om bestaande en toekomstige activiteiten ten behoeve van het onderwijsveld in de Twentse regio te bundelen. Er wordt thans gewerkt aan een uitgebreide digitale leeromgeving waarbij de *community of learners* een belangrijk onderdeel vormen. Binnen deze *communities* staat kennisdelen en kennisontwikkeling binnen vakken centraal.

Het beroepsprofiel en de daarmee samenhangende eindkwalificaties van de Tweedegraads lerarenopleiding voor de vakgebieden Nederlands en Natuurkunde beschrijven een voldoende hoog niveau van beroepsuitoefening en sluiten aan bij de beschrijving van het bachelor-niveau/de Dublin Descriptoren. Daarmee is aangegeven dat de opleiding gerekend kan worden tot het hoger onderwijs.

Het bovenstaand geldt zowel voor de voltijd-, deeltijd- en duale variant gelet op het feit dat voor deze drie onderwijsvormen identieke opleidingskwalificaties gelden die niveaubepalend zijn voor de beginnende beroepsbeoefenaar.

Oordeel: goed

Het auditteam kwalificeert dit facet voor de drie varianten van de Tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Natuurkunde als goed en wel op grond van de volgende observaties:

- zowel uit de beschikbaar gestelde documentatie als tijdens de audit is gebleken dat de opleiding aantoonbaar beschikt over een voldoende uitgewerkt beeld van de eisen die het actuele werkveld stelt aan afgestudeerden van de opleiding;
- bij het bepalen van de inhoud van de opleiding laat men zich leiden door de eisen uit het werkveld.

SAMENVATTEND OORDEEL “DOELSTELLINGEN OPLEIDING”: VOLDOENDE

Het auditteam beoordeelt dit onderwerp voor de varianten voltijd, deeltijd en dual van de Tweedegraads lerarenopleidingen als voldoende en motiveert dit oordeel als volgt:

- de Tweedegraads lerarenopleidingen beschikken over een studieprogramma dat getuige de reacties van zowel het werkveld, de afgestudeerden en het auditteam in voldoende mate aansluiting biedt op de eisen die het beroepenveld stelt;
- de opleiding participeert actief binnen (regionale) kennisinstellingen op het terrein van onderwijs;
- de opleiding heeft de Dublin Descriptoren als referentiepunt gehanteerd. De competenties zijn herleidbaar tot de internationaal geaccepteerde bachelorkwalificaties.

Onderwerp 2: Programma

Dit onderwerp kent acht facetten: 1. eisen HBO; 2. relatie tussen doelstellingen en inhoud programma; 3. samenhang programma; 4. studielast; 5. instroom; 6. duur; 7. afstemming tussen vormgeving en inhoud; 8. beoordeling en toetsing.

Facet 2.1. Eisen HBO

Criteria

Het facet 'Eisen HBO' is beoordeeld aan de hand van de volgende NVAO-criteria:

- **Vindt kennisontwikkeling van studenten plaats via vakliteratuur, aan de beroepspraktijk ontwikkeld studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk en/of (toegepast) onderzoek?**
- **Heeft het programma aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied / de discipline?**
- **Waarborgt het programma de ontwikkeling van beroepsvaardigheden en heeft het aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk?**

Bevindingen

Het auditteam constateert dat voor de pedagogische- en algemeen-didactische kant er een ruim aanbod aan theorie is opgenomen in het curriculum. Voor deze onderdelen zijn ook praktijkopdrachten ontwikkeld voor het toepassen van de aangeboden pedagogische- en algemeen-didactische theorie in de stage. Gegeven het onderwijs waarvoor de opleiding met name opleidt (onderbouw voortgezet onderwijs en het vmbo) is dat een terechte keuze.

De docent in bovengenoemde setting wordt steeds meer teamlid; didactiek moet daarom ook vanuit een vakoverstijgend perspectief ingevuld worden. Saxion Next besteedt juist hier veel aandacht aan, zo constateert het auditteam.

Wat betreft de vakinhoud heeft de opleiding een mechanisme dat borg staat voor de vakinhoudelijke kennis van de toekomstige docent. In ieder geval moet de aspirant student kunnen aantonen dat hij beschikt over voldoende vakkennis binnen de discipline waarbinnen hij gaat doceren. Dit kan d.m.v. diploma's maar ook door het kunnen aantonen van werkervaring binnen zijn discipline. Indien blijkt dat de aspirant student beschikt over te weinig recente vakinhoudelijke kennis, dan dient deze additionele cursussen of opleiding(en) te volgen alvorens toegelaten te worden tot de Tweedegraads lerarenopleidingen.

Tijdens de audit is expliciet aangegeven dat zowel het programma als de instromende groep studenten aansluiten bij het vakgebied. Daar waar het bijvoorbeeld om beroepsvaardigheden gaat op de terreinen Nederlands en Natuurkunde betreft het studenten die al werkzaam zijn (geweest) binnen het beroepenveld. Gewezen wordt op een instromende groep studenten die tot voor kort werkzaam waren op de Vliegbasis Twente op vakgebieden die direct verband houden met het vakgebied Natuurkunde. Te denken valt hierbij aan werktuigbouwkundigen en/of elektrotechnici. Zij beschikken in de regel al over voldoende actuele praktische en theoretische kennis om in de Tweedegraads lerarenopleiding in te stromen. Hierbij stelt de opleiding wel als voorwaarde een diplomering op ten minste hbo-niveau als vooropleiding.

Het onderwijsprogramma is gebaseerd op de beroepspraktijk van de leerkracht en wordt voortdurend bijgesteld op basis van actuele ontwikkelingen, zo blijkt uit verschillende documenten/notities. Het curriculum is vormgegeven op basis van landelijk gevalideerde eindkwalificaties. In het curriculum komt de beroepsgerichtheid verder tot uitdrukking in de verschillende studieonderdelen.

Het curriculum van de opleiding is zodanig opgebouwd dat studenten in iedere fase van de studie zowel in de stage als in de LIO-periode (Leraar In Opleiding) in aanraking komen met de beroepspraktijk. Ook in het binnenschools curriculum worden beroepsvaardigheden getraind. Daarnaast vindt kennisontwikkeling plaats door het bestuderen van literatuur. Bij curriculumaanpassingen fungeert de beroepenveldcommissie als klankbord.

Het buitenschools curriculum van beide opleidingen bestaat uit stages waarbij studenten praktijkervaring opdoen op een school voor voortgezet onderwijs. Zij verzorgen hier op hun vakgebied onderwijs onder begeleiding van een ervaren docent. Studenten lopen tijdens hun opleiding drie stages: een oriënterende stage (drie weken), een stage waarin studenten onderwijs verzorgen aan groepen leerlingen en een stage waarin zij zoveel mogelijk zelfstandig onderwijs verzorgen en daarbij rekening houden met verschillen tussen leerlingen.

Het zwaartepunt van de stage zal liggen in de tweede fase van de opleiding, bij de LIO. Studenten werken dan 21 weken zelfstandig in het onderwijs. In (bijna) alle gevallen heeft deze dan een arbeidsovereenkomst met de school waar hij/zij werkzaam is. Na elke praktijkperiode evalueert de student door middel van een reflectieverslag. Daarin zullen in ieder geval zijn opgenomen: de stagedoelen van de opleiding, zijn/haar persoonlijke doelen, een beschrijving van activiteiten en een reflectie daarop. Ook de beoordelingen van begeleiders zijn hierin opgenomen. Studenten zullen tijdens de stage begeleid en beoordeeld worden door een mentor die tevens vakdocent is. Daarnaast werkt iedere student expliciet een beroepstaak uit waarin de vakdidactische aspecten van zijn vak centraal staan. In het programma wordt tevens aandacht besteed aan nieuwe ontwikkelingen als ICT- en mediagebruik, interculturele communicatie, vmbo, en nieuwe opvattingen over leren/leerstijlen.

Het auditteam heeft de literatuurlijst bestudeerd. Geconstateerd wordt dat deze in voldoende mate is afgestemd op actuele ontwikkelingen m.b.t. multicultureel onderwijs, het vmbo en de wijze kennisoverdracht. Zo zijn boeken opgenomen als 'Geweld op school. Achtergronden, omvang, oorzaak en preventie' en 'Leraar in een kleurrijke school. Keuzes en overwegingen van docenten rond het lesgeven in een multiculturele school'. Het auditteam constateert verder dat uit het eerder genoemde verbeterplan op het terrein van vakdidactiek blijkt dat studenten tijdens hun studie aantoonbaar gebruik maken van vakdidactische literatuur.

Oordeel: voldoende

Het auditteam kwalificeert dit facet van de Tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Natuurkunde als voldoende omdat:

- het studieprogramma de student via de verschillende onderwijsvormen en tijdens de afstudeerfase voldoende mogelijkheden biedt om zijn kennis te ontwikkelen in interactie met het onderwijs/beroepenveld;
- de interactie tussen het studieprogramma en de stageplek voldoende geregeld, gestructureerd en geborgd is;
- het opleidingsprogramma relaties heeft met actuele ontwikkelingen in het werkveld;
- de opleiding gebruik maakt van adequate literatuur.

Facet 2.2. Relatie tussen Doelstellingen en Inhoud Programma

Criteria

Het facet 'Relatie tussen Doelstellingen en Inhoud Programma' is beoordeeld aan de hand van de volgende NVAO-criteria:

- **Is het programma een adequate concretisering van de eindkwalificaties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen?**
- **Zijn de eindkwalificaties adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma?**
- **Biedt de inhoud van het programma studenten de mogelijkheid de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken?**

Bevindingen

Het competentieprofiel van de Tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Natuurkunde beschrijft de opleidingskwalificaties, het niveau, de oriëntatie en de beroepscontexten. Van het competentieprofiel en de competentiematrix heeft de opleiding de leerdoelen afgeleid. De competenties zijn voor elk onderwijsonderdeel geformuleerd. Dit geldt voor zowel het binnenschools- als het buitenschools curriculum.

Bij het maken van keuzen betreffende de inhoud van de beide onderwijsprogramma's zijn de opleidingskwalificaties als uitgangspunt gebruikt. Dit geldt zowel voor het voltijd-, het deeltijd- als het duale programma. Voor elke onderwijseenheid zijn leerdoelen geformuleerd en is de relatie aangegeven met de opleidingskwalificaties.

De opleiding is vormgegeven als kopopleiding en is daarmee vergelijkbaar met de kopopleidingen zoals die nu ook verzorgd worden door de bekostigde hogescholen. Een student kan ook pas deelnemen aan het programma als duidelijk is (op basis van een assessment of een intake) dat deze volledig voldoet aan de vereiste vakinhoudelijke kenniscomponent. Het document "Eindtermen in de opleiding" beschrijft deze vakinhoud.

Studenten die de Tweedegraads lerarenopleiding op de terreinen Nederlands en Natuurkunde volgen, hebben een afgeronde hbo- of wo opleiding gevolgd op uiteenlopende terreinen. Voor het vak Nederlands kan de instroom een afgeronde hbo-opleiding gevolgd hebben op het terrein van Journalistiek of een vertaleropleiding hebben afgerond. Zij kunnen ook een wo-opleiding gevolgd hebben op terreinen als Literatuurwetenschappen of Nederlands. Voor de Tweedegraads lerarenopleiding Natuurkunde hebben instromers bijvoorbeeld een opleiding Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde of Industrieel ontwerpen gevolgd. De (vak)didactische voorbereiding op de opleiding vindt plaats in heterogene groepen: studenten vanuit verschillende vakdisciplines vormen samen een studiegroep. Het uitgangspunt binnen de opleiding is dat algemeen didactische principes altijd hun concrete uitwerking krijgen in een vakspecifieke (Nederlands of Natuurkunde) context.

Uit de gesprekken en de documentatie blijkt dat tijdens de opleiding de nadruk ligt op het verwerven van kennis en het ontwikkelen van competenties op het terrein van pedagogiek en didactiek. Bestudering van de documentatie, i.c. het onderwijsprogramma, laat zien dat uitgebreid aandacht wordt besteed aan 'leerlingen en persoonlijkheden', 'onderwijs aan specifieke groepen en individuen' en het ontwerpen van onderwijsleersituaties en leeromgevingen. Meer concreet gaat het hierbij onder andere om de verschillende aspecten die van belang zijn bij het ontwerpen van een les zoals het bepalen van de beginsituatie, het kiezen van werkvormen en de evaluatie van het studieonderdeel. Bij het ontwerpen van de leeromgeving gaat het om de gehanteerde onderwijsmethode en de leermiddelen en om de inzet van ICT.

De opleiding besteedt thans voldoende aandacht aan de vakdidactische aspecten van de vakgebieden Nederlands en Natuurkunde. De vakdidactische scholing vindt thans plaats zowel op de opleiding als op de stageplek. Het auditteam vindt dit een goede balans: vakdidactische theorie krijgt voor de student een concrete invulling op de stageplek. Problemen op vakdidactisch gebied waar de student mee geconfronteerd wordt op de stageplek kunnen op de opleiding besproken worden met collega-studenten en met de vakdocent. Het auditteam is na bestudering van de documentatie en na gesprekken met docenten en het management van mening dat de specifiek onderwijskundige component voldoende verankerd is in de opleiding.

Het auditteam heeft specifieke vakopdrachten bestudeerd alsmede dossieropdrachten bij modules. Uit de bestudeerde documenten blijkt dat studenten:

- Taakwijzers maken voor het eigen vak waarbij aandacht is voor de didactische volgorde van de leerstof.
- Een les voor hun vak ontwerpen volgens het model 'Directe Instructie'.

Integrale opdrachten verbinden de theorie en de praktijk en worden in de context van de opleiding uitgevoerd. Steeds is er de toepassing binnen het vakgebied. Enkele voorbeelden:

- Een handelingsplan maken voor een leerling in je klas met een vakspecifiek leerprobleem.
- Een analyse maken van een methode in het licht van de kerndoelen van het vak.
- De mogelijkheden van ICT en bijbehorende software kunnen beoordelen voor het vakgebied.

Het auditteam heeft aandacht besteed aan de wijze waarop studenten de mogelijkheid wordt geboden de eindkwalificaties daadwerkelijk te bereiken. In de Tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Natuurkunde wordt gebruik gemaakt van een portfolio waarin het persoonlijk opleidingsplan centraal staat. De student beschrijft in dit Persoonlijk Opleidingsplan aan welke competenties hij/zij werkt, de activiteiten die hierbij ondernomen worden en de 'bewijzen' welke in het portfolio worden opgenomen om aannemelijk te maken dat de student daadwerkelijk de gestelde doelen bereikt heeft. De opleiding heeft daartoe een format (digitaal) Portfolio voor het hele opleidingstraject opgesteld dat door het auditteam bestudeerd is en als adequaat is beoordeeld. Hierin wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen een op de loopbaan van de student gericht perspectief en een zogenaamde leercyclusgericht perspectief. In het laatstgenoemd deel van het portfolio geeft de student voor de korte termijn aan welke doelstellingen hij/zij wil bereiken op basis van de uiteindelijk te bereiken competenties/eindkwalificaties.

Het bovenstaand geldt zowel voor de voltijd-, deeltijd- en duale variant omdat voor deze drie onderwijsvormen identieke opleidingskwalificaties gelden.

Oordeel: voldoende

Op basis van de beschikbaar gestelde documenten en de gesprekken tijdens de audit met management en docenten komt het auditteam tot het oordeel voldoende op basis van de volgende overwegingen:

- de opleiding heeft de leerdoelen en het studieprogramma vastgesteld op basis van de landelijk geldende eindkwalificaties;
- de onderwijsmodules zijn in voldoende mate herkenbaar opgebouwd rond aan de onderwijspraktijk ontleende cases welke gericht zijn op leerdoelen;
- de leerdoelen en de praktijkopdrachten nemen in complexiteit toe om tenslotte in de afstudeerfase een niveau te bereiken dat naar het oordeel van het auditteam van een voldoende hbo-niveau is;
- de student krijgt voldoende gelegenheid zijn doelstellingen te realiseren waar hij/zij in een portfolio uitgebreid verslag van doet;
- de vakdidactische component is voldoende opgenomen in het onderwijsprogramma van de Tweedegraads lerarenopleidingen

Facet 2.3. Samenhang Programma

Criterion

Het facet 'Samenhang Programma' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Is het studieprogramma inhoudelijk samenhangend?**

Bevindingen

De samenhang binnen het curriculum van de Tweedegraads lerarenopleidingen, zo blijkt uit het leerplan en het studiemateriaal, wordt zowel nagestreefd in inhoudelijke- als in onderwijsdidactische zin via een afstemming van de diverse werkvormen.

Het binnenschools curriculum is verdeeld in vier modules met daarbij behorende thema's:

- leerlingen en persoonlijkheden;
- het ontwerpen van onderwijsleersituatie;
- het ontwerpen van leeromgevingen;
- het onderwijs aan specifieke groepen en individuen.

Binnen een module maakt de opleiding onderscheid naar leergebieden, 'de brug' (zie hierna) en de praktijk. De wisselwerking hiertussen noemt men 'de drieslag'. Dit is een ordening van het opleidingsaanbod en heeft de volgende uitgangspunten:

- het creëren van samenhang en betekenis rondom bepaalde thema's uit het onderwijswerk;
- een centrale plaats geven aan de beroepspraktijk als werkplek, studieobject en perspectief;
- verbindingen maken tussen theorie en praktijk en deze verbindingen wendbaar maken (mogelijkheden tot transfer);
- de docent als pijler van het concept zichtbaar maken.

'De brug' wordt zichtbaar in de bijeenkomsten op de opleiding waarbij geoefend en getraind wordt met de theorie. In feite heeft dit het karakter van een Instituutspracticum. In de praktijk worden vervolgens de kennis en vaardigheden geoefend in de lessen Nederlands en Natuurkunde. Vanuit elke module (bijvoorbeeld het ontwerpen van onderwijsleersituaties of het ontwerpen van leeromgevingen) zijn er integrale opdrachten welke expliciet gericht zijn op de praktijklessen. Om de koppeling nog sterker te maken ontwikkelt de opleiding beroepstaken en beroepsproducten voor de lessen Nederlands en Natuurkunde hetgeen de beroepsgerichtheid bevordert.

De verschillende modules die de opleiding aanbiedt staan niet op zichzelf, aldus de opleiding. Er is een voortdurende wisselwerking tussen theorie en praktijk. De colleges hebben het karakter van een instituutspracticum: vak(inhoudelijke) kennis, vaardigheden en het kunnen reflecteren op het eigen handelen staan centraal. De focus van de Tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Natuurkunde ligt op de beroepspraktijk. Het studieprogramma is dan ook zodanig opgebouwd dat onderwijseenheden zoals het ontwerpen van onderwijsleersituaties, het ontwerpen van leeromgevingen gecombineerd worden met stagelopen. Dit biedt de student de gelegenheid de theorie te toetsen aan de praktijk en, omgekeerd, de problemen die de student in de praktijk ervaart te toetsen aan de theorie of met medestudenten te bespreken. Op deze wijze garandeert de opleiding een duidelijke samenhang tussen theorie en praktijk. Dit een goed didactisch concept voor de doelgroep waar de Tweedegraads lerarenopleidingen zich op richten: het zijn vaak zij-instromers die beschikken over een goede vakinhoudelijke kennis (binnen hun vakgebied) en die deze kennis zo snel mogelijk in de praktijk willen overbrengen op leerlingen. Met andere woorden: een motivationele factor speelt ook een rol bij deze opleiding om de samenhang in het studieprogramma te borgen.

De werkzaamheden in de praktijk zijn ook gerelateerd aan de binnenschoolse modules. In een portfolio-assessment moet de student aantonen dat deze alle opleidingscompetenties heeft gerealiseerd. In een eerder stadium, ten tijde van de eerste audit van de Tweedegraads lerarenopleidingen in 2005, heeft het toenmalige auditteam de vaak zeer uitgebreide en voldoende gedocumenteerde portfolio's van studenten bestudeerd.

Uit de door de opleiding ter beschikking gestelde documentatie (welke t.o.v. 2005 is aangevuld) blijkt dat de portfolio's welke geschreven worden door studenten van de Tweedegraads lerarenopleidingen aan tenminste dezelfde eisen dienen te voldoen als de portfolio's welke in 2005 door het auditteam bestudeerd zijn.

In het curriculum van de Tweedegraads lerarenopleidingen is, zo blijkt na bestudering, sprake van een oplopende complexiteit. De leergebieden betreffen met name de vakken die specifiek zijn voor een Tweedegraads lerarenopleiding zoals vakdidactiek gericht op Nederlands en Natuurkunde, pedagogiek/onderwijskunde, ontwikkelingspsychologie en leertheorie. Uit de documentatie blijkt tevens dat gedurende de gehele opleiding er aandacht wordt besteed aan de eigenschappen van leerlingpopulaties zoals studenten deze tegenkomen op het vmbo en de onderbouw van het voortgezet onderwijs.

De studenten van de Tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Natuurkunde tonen hun competenties met name in de authentieke beroepssituaties aan: in stages en de LIO (Leraar in opleiding). Het auditteam beschouwt dit als adequaat. Gedurende de opleiding nemen ook de taken, problemen en verantwoordelijkheden in complexiteit toe. De opleiding heeft een methodiek gekozen waarbij competenties vertaald worden naar beroepsproducten en men het curriculum heeft opgezet op basis van complexer wordende beroepsproducten.

De studieleider en de betrokken docenten bewaken de samenhang tussen de modules en de praktijkonderdelen door het programma onderling te bespreken en door middel van studentevaluaties. Bij de overleggen met stagementoren wordt ook de samenhang besproken. De samenhang van het programma wordt door studenten en afgestudeerden als sterk ervaren, zo blijkt uit de door het auditteam bestudeerde studentevaluaties. Uit het tevredenheidonderzoek blijkt dat 100% van de studenten de aansluiting tussen de modules als voldoende kwalificeert. Ook de alumni zijn tevreden over de samenhang, zo blijkt uit de evaluatierapportage.

Oordeel: voldoende

Het auditteam kwalificeert dit facet voor de opleiding als voldoende gelet op de constatering dat:

- inhoudelijk het curriculum voldoende doordacht is: basiskennis en basisvaardigheden op algemeen didactisch en vakdidactisch terrein worden de student al vroeg in de studie bijgebracht, hetgeen het auditteam beschouwt als een belangrijke voorwaarde om op basis van deze kennis en vaardigheden de studie verder te volgen;
- de opleiding heeft gekozen voor een zodanig samenhang in het studieprogramma dat deze aansluit bij de behoeften/motivationale aspecten van de doelgroep studenten;
- de relatie tussen de leerdoelen en de praktijk is voldoende traceerbaar en op onderdelen herleidbaar.

Facet 2.4. Studielast

Criterion

Het facet 'Studielast' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Is het programma studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren, zoveel mogelijk worden weggenomen?**

Bevindingen

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

Oordeel: voldoende

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

Facet 2.5. Instroom

Criterion

Het facet 'Instroom' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Sluit het programma qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten: vwo, havo, middenkaderopleiding of specialistenopleiding (WEB) of daarmee vergelijkbare kwalificaties, blijkend uit toelatingsonderzoek?**

Bevindingen

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

Oordeel:

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

Facet 2.6. Duur

Criterion

Het facet 'Duur' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:⁴

- **Voldoet de opleiding aan de formele eis (240 ECTS) m.b.t. de omvang van het curriculum van een HBO bachelor opleiding?**

Bevindingen

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

Oordeel:

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

SAMENVATTEND OORDEEL "PROGRAMMA": VOLDOENDE

Het auditteam beoordeelt het Onderwerp "Programma" voor de drie varianten van de Tweedegraads lerarenopleidingen als voldoende.

- Naar het oordeel van het auditteam laat het programma een ontwikkeling van studenten zien welke op hbo-niveau is en wat inhoud, werkvormen, oriëntatie en organisatie betreft gericht is op het werkveld.
- De praktijkgerichtheid van het studieprogramma biedt voldoende waarborg voor de interne samenhang van het programma.
- Het programma biedt ruime mogelijkheden aan de studenten om hun opleiding tot Tweedegraads docent te realiseren via regelmatige en in voldoende mate gestructureerde interacties met de beroepspraktijk.

---

⁴ In feite gaat het hier niet om een criterium, maar om een formele vereiste. Zie de voetnoot bij beslissing E.

Onderwerp 3: Inzet van Personeel

Dit onderwerp kent drie facetten: 1. eisen hbo; 2. kwantiteit personeel; 3. kwaliteit personeel.

Facet 3.1. Eisen HBO

Criterion

Het facet 'Eisen HBO' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Wordt het onderwijs voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroepspraktijk?**

Bevindingen

De Tweedegraads lerarenopleidingen streven voor de drie opleidingsvarianten naar een personeelsbestand dat een verbinding legt met de beroepspraktijk. Wat betreft ervaringsachtergrond vindt de opleiding het belangrijk dat de onderwijsgevende zelf in het onderwijs gewerkt heeft (bij voorkeur in verschillende vormen). Daarnaast, zo is het auditteam gebleken, wordt het ambitieus-zijn van de docent als een belangrijk kenmerk beschouwd: bij nieuwe docenten wordt hier op gelet. Uiteraard, zo geeft men aan, zijn vakinhoudelijke kennis en vakdidactische kennis belangrijk alsmede ondernemend-zijn. De (nieuwe) docenten waar het tweede auditteam mee gesproken maakten een enthousiast indruk; zij willen 'er iets van maken'. Uit de door het auditteam bestudeerde cv's blijkt dat docenten voldoende toegerust zijn om de opleiding te verzorgen.

Om de relatie met de beroepspraktijk vast te houden gaat men er tevens van uit dat elke onderwijsgevende actief blijft in het werkveld: hetzij via stagebegeleiding en het coachen van (aanstaande) leraren, hetzij via het verzorgen van trainingen/cursussen of advieswerk, hetzij via een deeltijdbaan in het onderwijs. De docenten zijn vrijwel allemaal lid van vaknetwerken van waaruit jaarlijks een aantal bijeenkomsten/netwerkdagen georganiseerd worden op voor de lerarenopleiding relevante deelgebieden.

Bij de aanname van personeel is, zoals aangegeven, ervaring in de praktijk en beroepsgerichtheid een belangrijk criterium. Daartoe is een onderwijsprofiel opgesteld. Hieruit blijkt dat de docent dient te beschikken over algemene competenties op de terreinen: vakinhoudelijk, vakdidactiek, pedagogiek, communicatie en dialooggestuurd onderwijs. Van belang is verder dat docenten die de Tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Natuurkunde verzorgen, beschikken over een relevante vakinhoudelijke (leraren)opleiding. Afhankelijk van takenpakket zijn er aanvullende wensen t.a.v. post-hbo/academische opleiding (bijvoorbeeld in relatie tot kenniscirculatie en onderzoeksvaardigheden).

De docenten die ingezet worden bij de Tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Natuurkunde kunnen ook werkzaam zijn in de beroepspraktijk en geven bijvoorbeeld ook trainingen aan zittende leraren in het onderwijs.

Met betrekking tot 'internationale deskundigheid' is er voldoende deskundigheid aanwezig: zowel op het terrein van interculturele communicatie als op het terrein van intercultureel onderwijs en onderwijs in het buitenland. Een aantal docenten participeert in internationale netwerken, volgt scholingen in het buitenland (bijvoorbeeld "Professional Development Schools") of geeft trainingen in het buitenland. Het eerste auditteam heeft geconstateerd dat docenten internationale onderwijsconferenties kunnen bijwonen en voor de opleiding relevante werkbezoeken brengen aan lerarenopleidingen binnen de EU.

Oordeel: goed

Het auditteam beoordeelt dit facet voor de voltijd-, deeltijd en duale variant als goed omdat:

- de docenten van de opleiding in ruime mate contact onderhouden met het werkveld;
- de docenten door middel van deze contacten een concrete verbinding leggen tussen werkveld en programma;
- docenten intensieve en voor de opleiding relevante relaties hebben met het werkveld, i.c. hier nog ten dele werkzaam in zijn.

Facet 3.2. Kwantiteit Personeel

Criterion

Het facet 'Kwantiteit Personeel' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Wordt er voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen?**

Bevindingen

In de nota 'Formatiebeleid' is beschreven welke personeelssamenstelling nagestreefd wordt. De nota's op het gebied van personeelsbeleid worden sinds 2002 jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd en komen zowel op de agenda's van de Raad van Advies, het Management team en de Academieraad. Ook de accountmanager P&O geeft feedback op de nota's en bewaakt mede de samenhang met het totale Saxion-P&O-beleid.

De opleiding beschikt over een ruim bestand aan gekwalificeerd personeel dat bij eventuele groei van de opleiding ingezet kan worden, zo is het eerste en het tweede auditteam gebleken tijdens de audits. Concreet: de docent-student ratio is laag en afhankelijk van het aantal studenten dat zich heeft ingeschreven. Gebleken is dat de docent student ratio niet boven de 1:22 uitkomt hetgeen duidelijk onder het landelijk gemiddelde is voor hbo-opleidingen. Over het algemeen zijn de docent 'jong', d.w.z. jonger dan 45 jaar. Eén van de docenten waar het auditteam mee gesproken heeft was onlangs afgestudeerd aan een wo-opleiding op het terrein van Nederlands.

Oordeel: voldoende

Het auditteam beoordeelt dit facet voor de drie opleidingsvarianten als voldoende omdat:

- de huidige omvang van de formatie de Tweedegraads lerarenopleidingen in staat stelt het opleidingsprogramma in voldoende mate uit te voeren;
- de docent: student ratio onder het landelijk gemiddelde ligt.

Facet 3.3. Kwaliteit Personeel

Criterion

Het facet 'Kwaliteit Personeel' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Is het personeel gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma?**

Bevindingen

Het personeel van de Tweedegraads lerarenopleidingen is gekwalificeerd voor wat betreft de kennis van het beroep, de ontwikkelingen van het vakgebied en de ontwikkelingen in het beroepenveld. Vanuit didactisch oogpunt is het docentenkorps geschoold in competentiegericht leren in relatie tot het beroepsprofiel en de opleidingskwalificaties die in samenwerking met het werkveld zijn opgesteld.

Aan de functie van een docent zijn kwaliteitseisen gekoppeld met betrekking tot vakinhoudelijke, onderwijskundige en/of organisatorische competenties en ervaring. Selectiecriteria zijn een relevante HBO- of WO-opleiding en werkervaring.

De docenten van de voltijd-, deeltijd- en duale variant hebben vrijwel zonder uitzondering ervaring in het onderwijs op de vakgebieden Nederlands en Natuurkunde. Bijna alle onderdelen van het curriculum kunnen inhoudelijk door het docententeam worden afgedekt. De opleiding geeft aan dat er sprake is van personele versterking van het docententeam door inzet van de aanwezige capaciteit van vakdidactici in de Academie voor Pedagogiek en Onderwijs. Aanvullend trekt men externe vakdocenten aan op die vakdidactische gebieden waarvoor men zelf niet over de gewenste expertise beschikt. De opleiding onderhoudt nauwe contacten met scholen voor voortgezet onderwijs. Een stageteam bewaakt de kwaliteit van begeleiders van deze stagebiedende scholen.

In 2001 is in het kader van een ontwikkelingsgericht personeelsbeleid de Saxonnota "Gesprekscyclus" vastgesteld, die tevens door de Saxon Next wordt gehanteerd. De gesprekscyclus bestaat uit een taakdoelstellingengesprek, een functioneringsgesprek en een beoordelingsgesprek. Het management van de opleiding voert functioneringsgesprekken en taakdoelstellingengesprekken met alle medewerkers. Functioneringsgesprekken worden gevoerd volgens een vaste procedure. Aan de orde komen: het huidige takenpakket, de wijze van samenwerken met collega's en leidinggevenden, scholingswensen en taken voor het komende jaar. Hiervan wordt een verslag gemaakt. Over taken en scholing worden afspraken gemaakt, die door de betrokkenen worden bewaakt en waaraan termijnen verbonden zijn.

Van deze gesprekken wordt een verslag gemaakt. In 2004 is ten behoeve van de gesprekscyclus 2005 een nieuw format gemaakt ten behoeve van het functioneringsgesprek; een persoonlijk ontwikkelingsplan maakt nu onderdeel uit van dit gesprek. Beoordelingsgesprekken worden momenteel alleen gevoerd in het kader van een vaste aanstelling of een verlenging van een tijdelijke aanstelling.

Met alle medewerkers van de opleiding is een Persoonlijk OpleidingsPlan (POP) opgesteld en zijn, ook voor de opleiding relevante, scholingswensen geïnventariseerd en waar mogelijk gerealiseerd. Naar aanleiding van de opleidingswensen wordt jaarlijks een scholingsplan vastgesteld en budget gereserveerd om dit te realiseren.

De functioneringsfeedback en de POP's worden mede benut t.b.v. taaktoewijzing, hierbij kan het initiatief van twee kanten komen. Het is aan de directie of het managementteam om uiteindelijk een besluit te nemen over de definitieve toedeling waarbij naast de gewenste "fit" tussen competenties en werkzaamheden ook andere meer praktisch-organisatorische overwegingen een rol kunnen spelen.

Daarnaast beschikt de opleiding over een lector. Tijdens de eerste audit is er op gewezen dat één van de redenen voor de onderwijsorganisatie een lector aan te stellen te maken heeft met de verdere professionalisering van het personeel.

Oordeel: goed

Het auditteam beoordeelt dit facet voor de voltijd-, deeltijd- en duale variant als goed omdat:

- wat vakdeskundigheid en inzicht in het werkveld betreft de docenten goed toegerust zijn om de opleiding op HBO-niveau te verzorgen;
- de opleiding aantoonbaar “een vinger aan de pols” houdt wat het functioneren van de docenten betreft;
- de meeste docenten actief werkzaam zijn (geweest) in het domein voortgezet onderwijs en zorgen voor een consequente en inbreng van hun expertise in het programma.

SAMENVATTEND OORDEEL “INZET VAN PERSONEEL”: VOLDOENDE

Het auditteam beoordeelt het onderwerp “Inzet van Personeel” voor de drie opleidingsvarianten als voldoende omdat:

- wat deskundigheid en inzicht in de werkveldontwikkelingen betreft zijn de docenten voldoende toegerust om de opleiding op een voldoende hoog niveau te verzorgen;
- de opleiding biedt docenten in voldoende mate de gelegenheid hun vakdeskundigheid verder uit te breiden;
- het aantal docenten dat de opleiding verzorgt voldoende is.

Conform de “Beslisregels Accreditatie” zoals vastgelegd in het NVAO Accreditatiekader, kan een Onderwerp niet hoger scoren dan ‘voldoende’. Het auditteam beoordeelt evenwel twee facetten van het onderwerp ‘Inzet van Personeel’ als goed. Dit rechtvaardigt een kwalificatie ‘goed’ voor dit onderwerp. Reden voor het auditteam de kwalificatie ‘goed’ als extra aantekening aan het oordeel toe te voegen.

Onderwerp 4: Voorzienen

Dit onderwerp kent twee facetten: 1. materiële voorzieningen; 2. studiebegeleiding.

Facet 4.1. Materiële Voorzienen

Criterion

Het facet 'Materiële Voorzienen' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Zijn de huisvesting en de materiële voorzieningen toereikend om het programma te realiseren?**

Bevindingen

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

Oordeel:

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

Facet 4.2. Studiebegeleiding

Criteria

Het facet 'Studiebegeleiding' is beoordeeld aan de hand van de volgende NVAO-criteria:

- **Zijn de studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten adequaat met het oog op de studievoortgang?**
- **Sluiten de studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten aan bij de behoefte van de studenten?**

Bevindingen

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

Oordeel:

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

SAMENVATTEND OORDEEL "VOORZIENINGEN": VOLDOENDE

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

Onderwerp 5: Interne Kwaliteitszorg

Dit onderwerp kent drie facetten: 1. evaluatie resultaten; 2. maatregelen tot verbetering;
3. betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld.

Facet 5.1. Systematische aanpak (Evaluatie Resultaten)

Criterium

Het facet 'Evaluatie Resultaten' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Wordt de opleiding periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen?**

Bevindingen

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

Oordeel:

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

Facet 5.2. Betrekken van Medewerkers, Studenten, Alumni en Beroepenveld

Criterium

Het facet 'Betrekken van Medewerkers, Studenten, Alumni en Beroepenveld' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Zijn -en zo ja op welke wijze- medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld actief betrokken bij de interne kwaliteitszorg van de opleiding?**

Bevindingen

Wij verwijzen hier naar facet 5.3 van het accreditatierapport uit december 2005.

Oordeel:

Wij verwijzen hier naar facet 5.3 van het accreditatierapport uit december 2005.

SAMENVATTEND OORDEEL "INTERNE KWALITEITSZORG": VOLDOENDE

Wij verwijzen hier naar het accreditatierapport uit december 2005.

Onderwerp 6: Conditie voor continuïteit

Dit onderwerp kent twee facetten: 1. gerealiseerd niveau; 2. onderwijsrendement.

Facet 6.1. Afstudeergarantie

Criteria

Het facet 'Conditie voor continuïteit' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen**

Bevindingen

Het auditteam heeft van de Tweedegraads lerarenopleidingen een schriftelijke bevestiging i.c. de garantie gekregen, dat het programma volledig kan worden doorlopen. Hieraan wordt toegevoegd dat de opleiding deze garantie kan geven, omdat de opleidingen naadloos opgenomen worden in het geheel van de reeds eerder geaccrediteerde Tweedegraads lerarenopleidingen. Door toevoeging van deze twee nieuwe opleidingen, is er sprake van een compleet assortiment, en is de basis des te meer solide.

Oordeel: voldoende

Het auditteam beoordeelt de afstudeergarantie die de opleiding geeft als voldoende gewaarborgd.

Facet 6.2. Investeringsen

Criteria

Het facet 'Conditie voor continuïteit' is beoordeeld aan de hand van de volgende NVAO-criteria:

- **De voorziene investeringen zijn toereikend om de opleiding (inclusief voorzieningen) tot stand te brengen.**

Bevindingen

Door de wijze van opzet van de opleidingen zijn er geen noemenswaardige investeringen nodig voor de uitbreiding van het aanbod met deze twee opleidingen. Er zijn reeds contacten gelegd met docenten Nederlands en Natuurkunde in het beroepenveld die als praktijkbegeleider kunnen optreden. Docenten die de transfer kunnen begeleiden van algemene didactiek naar vakdidactiek zijn tevens reeds ter beschikking. Net als bij de andere Tweedegraads lerarenopleidingen het geval is, is de ervaringskennis met betrekking tot de noodzakelijke voorkennis Nederlands en Natuurkunde om succesvol te kunnen instromen, reeds aanwezig in het netwerk dat de opleiding heeft gelet op de assessments van zij-instromers.

De enige investering betreft derhalve de uitgaven die gedaan moeten worden in verband met de toets nieuwe opleiding. Wij verwachten dat ook deze kosten beperkt kunnen blijven, gezien de overeenkomst tussen de nieuwe opleidingen en de zeer recent succesvol geaccrediteerde andere alfa- en bètaopleidingen tot tweedegraads leraar in het voortgezet onderwijs.

Oordeel: voldoende

Het auditteam beoordeelt het facet investeringen als voldoende. Dat wil zeggen, de opleiding beschikt over voldoende financiële middelen om de Tweedegraads lerarenopleiding op de terreinen Nederlands en Natuurkunde te verzorgen.

Facet 6.3. Financiële voorzieningen

Criteria

Het facet 'Conditie voor continuïteit' is beoordeeld aan de hand van de volgende NVAO-criteria:

- **De financiële voorzieningen voor de gecalculeerde negatieve resultaten zijn voldoende voor dekking van de aanloopverliezen.**

Bevindingen

Er zijn geen aanloopverliezen, aangezien de aanloopverliezen al hebben plaatsgevonden ten laste van de veertien reeds eerder geaccrediteerde tweedegraads opleidingen van Saxion Next. Door de toevoeging van de twee nieuwe opleidingen, wordt de bezettingsgraad vergroot, en daarmee de financiële basis voor het onderwijs en de organisatie des te sterker: de kosten nemen niet toe, maar de opbrengsten wel.

De bezettingsgraad kan bovendien verbeteren doordat de hogeschool door het bieden van een volledig pakket, een nog aantrekkelijker partner wordt voor scholen voor het voortgezet onderwijs. Dat leidt tot extra instroom voor de bestaande tweedegraads opleidingen. Uit de verbetering die dat oplevert voor het rendement als geheel, zal de beperkte benodigde investering (toets nieuwe opleiding) worden opgebracht.

De opleidingsspecifieke kosten zijn volledig variabel: hoeveel uren de vakdidactici moeten besteden aan de begeleiding van de transfer van algemene didactiek naar vakdidactiek, hangt af van het aantal studenten dat kiest voor een bevoegdheid Nederlands of Natuurkunde. Ook in dit opzicht is er dus geen sprake van aanloopverliezen.

Een flinke impuls voor continuering van de opleiding is een tweetal nieuwe ontwikkelingen:

- Studenten van Saxion (maar ook van andere hogescholen) kunnen een deel van de tweedegraads lerarenopleiding als Minor volgen. (Minor: pedagogisch-didactische voorbereiding docent voortgezet onderwijs). Zij doen dit binnen hun HBO opleiding. Na diplomering kunnen zij de lerarenopleiding afronden. Het accent ligt dan op de praktijk. Deze mogelijkheid leidt tot inschrijvingen aan de opleiding.
- De Tweedegraads lerarenopleidingen worden vanaf februari 2007 ook aangeboden onder de vlag van *Twente school of Education* (vestigingsplaats Hengelo). Inmiddels heeft dit geleid tot veel belangstelling. In twee voorlichtingsavonden waren er 120 belangstellenden. De opleiding verwacht dat dit tot een flink aantal aanmeldingen zal leiden.

Oordeel: voldoende

Het auditteam beoordeelt dit facet als voldoende gelet op de solide financiële basis waar de Tweedegraads lerarenopleiding voor de vakken Nederlands en Natuurkunde op gefundeerd is.

SAMENVATTEND OORDEEL "CONDITIE VOOR CONTINUÏTEIT: VOLDOENDE

Het auditteam beoordeelt dit onderwerp als voldoende omdat:

- er geen aanloopverliezen zijn;
- beide nieuwe Tweedegraads lerarenopleidingen organisatorisch ingebed worden in een reeds bestaande organisatie welke reeds veertien geaccrediteerde Tweedegraads lerarenopleidingen verzorgt.

3. SAMENVATTEND OORDEEL

3.1. Oordeelschema HBO bachelor Tweedegraads lerarenopleiding Nederland en Natuurkunde

Saxion Next

HBO BACHELOR Tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Natuurkunde Voltijd, deeltijd, duaal		
Onderwerp / Facet	Oordeel	
1. Doelstellingen Opleiding		V
1.1. Domeinspecifieke Eisen	V	
1.2. Niveau Bachelor	V	
1.3. Oriëntatie HBO	G	
2. Programma		V
2.1. Eisen HBO	V	
2.2. Relatie tussen Doelstellingen en Inhoud Programma	V	
2.3. Samenhang Programma	V	
2.4. Studielast	V	
2.5. Instroom	G	
2.6. Duur	V	
3. Inzet van Personeel		V⁵
3.1. Eisen HBO	G	
3.2. Kwantiteit Personeel	V	
3.3. Kwaliteit Personeel	G	
4. Voorzieningen		V
4.1. Materiële Voorzieningen	V	
4.2. Studiebegeleiding	V	
5. Interne Kwaliteitszorg		V⁶
5.1. Evaluatie Resultaten	G	
5.2. Betrekken van Medewerkers, Studenten, Alumni en Beroepenveld	G	
6. Conditie voor continuïteit		V
6.1. Afstudeergarantie	V	
6.2. Investerings	V	
6.3 Financiële voorzieningen	V	
Samenvattend oordeel		V

⁵ Extra aantekening: goed.

⁶ Extra aantekening: goed.

3.2. Integraal oordeel/ advies aan NVAO

Op basis van zijn bevindingen met betrekking tot alle in het NVAO-Accreditatiekader vermelde onderwerpen en facetten, concludeert het auditteam dat de door de Saxion Next verzorgde voltijd-, deeltijd- en duale HBO bachelor opleiding Tweedegraads lerarenopleidingen Nederlands en Natuurkunde in aanmerking komen voor accreditatie door de NVAO in het kader van een 'Toets nieuwe opleiding hoger onderwijs'.

3.2.1. Conform de "Beslisregels Accreditatie" zoals vastgelegd in het NVAO Accreditatiekader, kan een Onderwerp niet hoger scoren dan 'voldoende'. Het auditteam beoordeelt evenwel:

- twee facetten van Onderwerp 3 ("Inzet van Personeel") en van Onderwerp 5 ("Interne Kwaliteitszorg") als goed, wat een kwalificatie 'goed' voor deze beide onderwerpen rechtvaardigt.

Reden voor het auditteam **de kwalificatie 'goed' als extra aantekening** toe te voegen aan zijn oordeel over de onderwerpen:

- (3) Inzet van Personeel;
- (5) Interne Kwaliteitszorg.

BIJLAGE I: Curricula Vitae en onafhankelijkheidsverklaringen auditoren

G.J. Stoltenborg

De heer Stoltenborg studeerde psychologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en was al gedurende zijn studie werkzaam in projecten op het terrein van onderwijs en opleiding. Na een aantal jaren in de onderwijsresearch werkte hij op het gebied van het post-hbo en andere vormen van commerciële dienstverlening vanuit onderwijsinstellingen. Door een stationering in Brussel leerde hij de EU en het internationale projectenbeleid goed kennen. De afgelopen jaren werkt hij vanuit het kantoor in Den Haag op onderwerpen als marktonderzoek (deels samen met TNS NIPO), ontwikkeling van nieuwe opleidingen, competentiegericht leren, kwaliteitszorg en accreditatie. Ook voert hij het projectmanagement van innovatieprojecten en is hij betrokken bij internationale onderwijsprojecten.

G. W.M.C. Broers

De heer Broers werkt sinds 1998 als adviseur bij Hobéon. Sinds zijn afstuderen (1986) aan de (toenmalige) Rijksuniversiteit Leiden heeft hij gewerkt bij verschillende organisaties waaronder de RUL, ECABO, Van der Veldt Cursusontwikkeling en Cursusuitvoering (VCC) en het Rotterdams Instituut voor Sociologisch en Bestuurskundig Onderzoek (RISBO). Daarnaast heeft hij gepubliceerd in NRC Handelsblad en de tijdschriften Intermediair en Psychologie. Bij Hobéon houdt heer Broers zich vooral bezig met arbeidsmarktonderzoek voor (hoger) onderwijsinstellingen, het beoordelen van de onderwijskundige kwaliteit van opleidingen volgens de NVAO-kaders.

Betreft audit door Hobéon Certificering BV van:
Saxion Next

Betreffende de opleidingen:
Tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Natuurkunde

Onafhankelijkheidsverklaring lid auditteam

De ondergetekende,

Naam : Broers

Voorletters: G.W.M.C.

Titel: drs.

Functie binnen het auditteam

: onderwijsdeskundige / secretaris

verklaart in te stemmen met de gedragsregels zoals deze zijn vastgelegd in het kwaliteitshandboek van Hobéon Certificering BV inzake het *onafhankelijk* auditen van scholen/opleidingen

en

verklaart geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben, anders dan in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditteam van de Visiterende Beoordelende Instantie, met de betrokken school/opleiding(en), tenminste gedurende vijf jaar voorafgaand aan de audit.

Getekend te De Haag op 24/2/07

Handtekening

Betreft audit door Hobéon Certificering BV van:
Saxion Next

Betreffende de opleidingen:
Tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Natuurkunde

Onafhankelijkheidsverklaring lid auditteam

De ondergetekende,

Naam : Stoltenborg

Voorletters: G.J.

Titel: drs.

Functie binnen het auditteam

: leadauditor

verklaart in te stemmen met de gedragsregels zoals deze zijn vastgelegd in het kwaliteitshandboek van Hobéon Certificering BV inzake het *onafhankelijk* auditen van scholen/opleidingen

en

verklaart geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben, anders dan in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditteam van de Visiterende Beoordelende Instantie, met de betrokken school/opleiding(en), tenminste gedurende vijf jaar voorafgaand aan de audit.

Getekend te ..... 14-2-2007 ..... te Den Haag .....

Handtekening

BIJLAGE II: Programma Visitatie

Programma audit 19 januari 2007

Tijd	Gesprekspartner(s)	Auditoren	Onderwerpen, waarover gesproken kan worden
12.45 – 13.00	Managementteam Bernadette Lohuis Luuck Sanders Jan Auwke Diepenhorst	Auditteam	Kennismaking Definitieve vaststelling programma
13.00 – 13.45	Managementteam Bernadette Lohuis Luuck Sanders Jan Auwke Diepenhorst	Auditteam	Beleid, strategisch Doelstellingen opleiding Relatie beroepenveld Continuïteit Rendementen
13.45 – 14.30	Opsteller(s) verbeterplan/ verantwoordelijken implementatie Luuck Sanders Jan Auwke Diepenhorst	Auditteam	Onderwijsopzet en ontwikkelingen Beroepsprofiel en opleidingsprofiel Eindkwalificaties (Vak)didactisch concept
14.30 – 15.15	Docententeam Nederlands en Natuurkunde en praktijkbegeleiders Bart Schuurmans Vera de Rooter Luuck Sanders	Auditteam	Begeleiding studenten Onderwijsprogramma: - inhoudelijk, binnen- en buitenschools programma, rode draad, leerlijnen, gemaakte keuzes - samenhang - studielast en duur - beroepsgerichtheid - werkvormen - toetsing en beoordeling - relaties met beroepenveld
15.15 – 15.30	Bestudering materiaal en overleg auditteam	Auditteam	
15.30 – 16.00	Terugkoppeling	Auditteam	